

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za družbene vede*

**POROČILO O SPREMLJANJU IN ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI
FAKULTETE ZA DRUŽBENE VEDE
ZA LETO 2009**

Predsednik komisije za samoocenjevanje kakovosti: doc. dr. Branko Ilič

Poročilo o kakovosti za leto 2009 je na svoji redni seji, 8. marca 2010, obravnaval in sprejel Senat Fakultete za družbene vede.

Ljubljana, februar 2010

11 POROČILO O KAKOVOSTI

11.1 Uvod

Struktura tega poglavja, sestavljenega kot poročilo o kakovosti na FDV, izhaja iz Navodil Komisije za kakovost Univerze v Ljubljani, posredovanih predsednikom komisij za kakovost članic v začetku februarja 2010 in 2.3.2010. Poglavje popisuje stanje, usmeritve in ukrepe za zagotavljanje kakovosti po posameznih področjih in dejavnostih FDV.

Poročilo je pripravil predsednik Komisije za samoocenjevanje kakovosti doc. dr. Branko Ilič v sodelovanju s tajnikom fakultete g. Jožetom Glazerjem, na podlagi konzultacij s člani Komisije za samoocenjevanje kakovosti, podatkov v Poslovnem poročilu 2009 in podatkov, posredovanih UL s strani FDV, kakor tudi informacij o zagotavljanju kakovosti, posredovanih s strani različnih fakultetnih strokovnih služb.

11.2 Povzetek stanja kakovosti po področjih (dejavnostih)

11.2.1 Izobraževanje

Posebne analize, vezane na kakovost pedagoškega dela in uspešnost izobraževalnega procesa, so se nanašale predvsem na izvedbo in evalvacijo študentskih anket v kontekstu reakreditacije bolonjskih študijskih programov.

11.2.1.1 Dodiplomski (redni in izredni) študij

Na podlagi podatkov, ki smo jih pridobili z merjenjem zadovoljstva absolviranih programov prve stopnje in vseh treh bolonjskih anket, ki so potekale pod pokroviteljstvom Komisije za spremljanje izvedbe prenovljenih programov, sklepov Komisije za reakreditacijo bolonjskih programov in senata, smo predlagali nekaj nujnih reakreditacijskih popravkov, ki jih že izvajamo. Popravki bodo usmerjeni v kakovostno prenavo in racionalizacijo prve in druge stopnje, predvidoma do poletja 2010.

Odgovornost za izvajanje študentskih anket v skladu z navodili in merili UL je bila v letu 2007/08 prenesena na delovno skupino za obdelavo univerzitetnih anket. Zaradi slabega odziva v prejšnjih letih smo prešli na nove ankete UL in elektronsko izvedbo, odzivnost pa se kljub pozivom in opozorilom ni dosti povečala.

Podatki iz tabel o prehodnosti študentov iz nižjega v višji letnik (Priloga K 1.1) kažejo z vidika učinkovitosti (kot ene od dimenzij kakovosti) rednega študija na razmeroma visoko »agregatno« prehodnost (odstotki prehodnosti izrednih študentov so primerjalno nižji), a tudi na to, da prenova programov (še) ni prinesla večje prehodnosti študentov v tem smislu, da bi ti zaradi sprotnega dela imeli opravljene vse izpitne obveznosti predhodnega letnika (takšni študenti so pri vseh letnikih v manjšini, na izrednem študiju še bolj kot na rednem – glej tabeli 1.3 in 2.3). Število diplomantov po oddelkih se je glede na predhodna leta v letu 2009 opazno povečalo (Tabela 1.9), kar je v določeni meri tudi rezultat izvedenih motivacijskih

seminarjev oziroma sestankov za diplomiranje na prvi stopnji, ki so prispevali k skrajševanju časa trajanja študija.

11.2.1.2 Podiplomski študij

V letu 2009 smo na FDV izvajali sočasno »stare« znanstvene magisterije in začeli z vpisom v nove programe 2. in 3. stopnje študija. Koordinatorji posameznih »starih« programov so uspešnost študija ugotavljali po ustaljenih postopkih na skupinskih srečanjih s študentih ter z različnimi anketami. Ugotavljali smo predvsem zadovoljstvo študentov s študijskimi vsebinami in načinom izvedbe posameznih predmetov. Kazalnik uspešnosti študija je tudi visoka prehodnost študentov na večini programov.

Cilji, povezani s skrbjo za kakovost podiplomskega študija, so bili v letu 2009 večinoma realizirani (glej razdelek 1.2.2 v Poslovnem poročilu), razen cilja doseči 100% prehodnost iz 1. v 2. letnik »starega« magisterija (realizirana je bila 95% prehodnost). Kar zadeva obseg oziroma učinkovitost »starega« doktorskega študija glede na število učiteljev, načrtovana realizacija števila podeljenih doktoratov na učitelja (0,24) ni bila dosežena, saj je bila dejanska realizacija le 0,10 doktorata na učitelja. Verjetno se bo to razmerje z izvajanjem bolonjskega doktorskega študija izboljšalo (glede na število prijav v študijskem letu 2009/10).

Kakovost izvedbe na bolonjski 2. in 3. stopnji bomo lahko ugotavljali šele po zaključku 1. letnika študija in na podlagi evalvacijskih vprašalnikov, ki jih izpolnjujejo tudi redni študenti 2. stopnje študija. Na ta način bo mogoče jasneje oceniti razmerje med povečano kvantiteto vpisa in kakovostjo diplom 2. (in 3.) stopnje.

11.2.2 Raziskovalna in razvojna dejavnost – ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

11.2.2.1 Ocena uspeha pri doseganju ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih letih

Doseženi cilji so primerljivi s tistimi, ki smo jih dosegali v preteklih letih. Rahlo smo povečali raven na področju programskega financiranja, povečali število prijav na mednarodnih projektih, povečali raven temeljnih, ohranili število aplikativnih in zmanjšali število podoktorskih projektov ter ciljnih raziskovalnih projektov. Uspešnost pri prijavi mednarodnih projektov je nekoliko manjša v primerjavi s prejšnjim letom (cca 25%). Ohranili smo število prijav na razpis za kandidate za mentorje mladim raziskovalcem. Nekateri drugi kvantitativni kazalci so zbrani v Tabeli 11.1.

Tabela 11.1: Nekateri kazalci raziskovalne dejavnosti na FDV

Kazalec	Načrtovano 2009	Realizirano 2009
Število raziskovalcev ARRS	186	164 + 22 MR = 186
Število znanstvenih objav	335	24 (WOS) + 246 (ARRS) = 270
Objave na raziskovalca	1,8; 2,04 (brez MR)	1,45; 1,65* (brez MR)
Vložene patentne prijave	0	1 (v Sloveniji)
Skupno število projektov z	6	8

gospodarstvom brez CRP in aplikativnih projektov		
--	--	--

Opomba: *Podatki o objavah v letu 2009 se še objavljajo.

Vir: podatki FDV, posredovani na UL

Določeno odstopanje realizacije od načrtovane navzdol je pri številu znanstvenih objav in številu teh objav na raziskovalca. Navedeno gre deloma na račun pisanja v soavtorstvih, večjih teženj raziskovalcev k objavljanju v najzahtevnejše in najodmevnejše mednarodne znanstvene revije (in/ali monografije) s strožjo selekcijo znanstveno raziskovalnega outputa in posledično večjim tveganjem neizbora za objavo (razmerje objav WOS/ARRS = 24/246: ena WOS objava na približno 10 ostalih objav), pa tudi na račun vse večjih pedagoških in drugih delovnih obremenitev visokošolskih učiteljev in sodelavcev. Z vidika kazalcev rezultatov na področju intelektualne lastnine velja omeniti eno vloženo patentno prijavo (v Sloveniji, a še ni aktivna), čeprav vlaganja patentnih prijav v letu 2009 sploh nismo načrtovali.

11.2.2.2 Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila pristojnega ministrstva ter ukrepi za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti poslovanja

V letu 2009 smo še povečali gospodarnost in učinkovitost poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, ki jih predpisujeta MVZT in ARRS ter pri tem upoštevali vsa navodila Univerze v Ljubljani. Aprila 2009 je vodstvo FDV sprejelo 14 ukrepov za optimiziranje poslovanja fakultete, kar ob koncu leta že daje pozitivne finančne rezultate. Sorazmerno smo znižali materialne stroške poslovanja in povečali učinkovitost raziskovalnega dela, o čemer pričajo tudi nekateri rezultati in odmevnost v tujini.

11.2.2.3 Ocena delovanja notranjega nadzora javnih financ

Fakulteta kot celota in v tem okviru tudi Inštitut za družbene vede je bil že leta 2008 predmet interne presoje finančnega delovanja s strani Univerzitetne službe za notranjo revizijo. Revizija ni odkrila bistvenih napak pri razpolaganju s finančnimi sredstvi in še posebej pri oblikovanju plač zaposlenih. Manjše pomanjkljivosti, ki jih je interna revizija odkrila, smo v letu 2009 odpravili. Zaključni račun poslovanja je bil pripravljen v skladu z zakonsko opredeljeno metodologijo in oddan pravočasno.

11.2.2.4 Ocena učinkov poslovanja na druga področja, predvsem na gospodarstvo, socialo, varstvo okolja, regionalni razvoj in urejanje prostora

Uporabniki rezultatov naših raziskav so različne državne institucije, nevladne organizacije, socialne in zdravstvene ustanove, lokalne skupnosti in v manjši meri tudi gospodarski subjekti. Praktične učinke raziskovalnega dela na omenjenih področjih želimo doseči že z raziskovanjem v okviru NRP, še posebej pa praktičnim učinkom sledimo pri CRP, ki velikokrat rešujejo čisto konkretne razvojne probleme različnih državnih institucij, lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij in v manjši meri tudi podjetij.

11.2.3 Mednarodna dejavnost

Na Fakulteti za družbene vede sta za področje mednarodnega in meduniverzitetnega sodelovanja pristojni:

- a) Služba za mednarodno sodelovanje, ki je bila ustanovljena leta 2001 in katere primarno delovanje obsega:
 - izvajanje mednarodne mobilnosti študentov, pedagoškega in strokovnega osebja v okviru programa Erasmus, mednarodnega bilateralnega sodelovanja UL in FDV ter posebnih projektov, ki v svoje izvajanje vključujejo tudi izmenjavo študentov in učnega osebja;
 - organiziranje mednarodnih poletnih šol na FDV;
- b) Služba za EU in mednarodne projekte, ki je bila ustanovljena leta 2003, nudi strokovno in tehnično podporo pri prijavi in izvajanju mednarodnih projektov.

Službi sta se leta 2007 in 2009 okrepili z dvema novima strokovnima sodelavkama. Leta 2007 je bilo uvedena tudi nova prodekanska funkcija za razvoj mednarodnega sodelovanja. V okviru obeh služb je posebna skrb namenjena strokovnemu izobraževanju, ki ga organizirajo UL, razpisniki mednarodnih programov ter domače in tuje svetovalne agencije.

Kakovost na področju mednarodnega sodelovanja merimo:

- s številom izmenjav študentov, pedagogov in raziskovalcev ter strokovnega osebja;
- s številom podpisanih bilateralnih pogodb s tujimi visokoškolskimi in raziskovalnimi institucijami;
- s številom poletnih šol, ki jih organiziramo na FDV
- s številom skupnih študijskih programov, ki jih izvajamo v sodelovanju s tujimi visokoškolskimi organizacijami;
- s številom prijav projektov na različne mednarodne razpise
- s številom mednarodnih projektov, ki se izvajajo na FDV
- s številom koordinatorskih mednarodnih projektov
- s finančnim prihodkom od mednarodnih projektov
- z revizijskimi in evalvacijskimi poročili, ki jih pripravljajo zunanje revizijske institucije in Evropska komisija.

Na področju mednarodne mobilnosti se od leta 2004 kontinuirano povečuje število izmenjav študentov, pedagogov in raziskovalcev, in to v obe smeri. V letu 2010 pričakujemo, da se bo skupno število študentskih izmenjav približalo 10% celotne študentske populacije na FDV in da se bo skupno število izmenjav osebja približalo 10% zaposlenih na FDV.

Povečuje se tudi število poletnih šol in krajših intenzivnih programov, ki jih organiziramo na FDV od 1 leta 2004 na 4 v letu 2010.

Z okrepitvijo službe za EU in mednarodne projekte se povečuje tudi število prijav na mednarodne razpise. V 5 letih (2004-2009) se je število prijav na letni ravni povečalo za 100% (od 38 na 72). Prav tako se je povečalo tudi število mednarodnih projektov, ki se izvajajo, in sicer za 300% (od 17 leta 2004 na 55 leta 2009). Stopnja uspešnosti prijav na mednarodne razpise je med 25% in 33%, kar je posledica kvalitetne strokovne in tehnične priprave prijavnih dokumentacij na eni strani in povezovanja naših raziskovalcev z uspešnimi in uglednimi tujimi visokoškolskimi in raziskovalnimi institucijami, na drugi strani. Temu primeren je tudi letni prihodek od mednarodne dejavnosti, ki se je v zadnjih petih letih povečal na letni ravni za trikrat in se približuje 25% celotnih raziskovalnih sredstev. Uspešni smo bili tudi z vidika zunanjih revizijskih in evalvacijskih poročil. Uspešno smo zaključili 31

revizijskih pregledov poslovanja mednarodnih projektov. Pri pregledu finančnih poročil in celotne oddane dokumentacije, ki jo je Evropska komisija opravila pri 3 projektih okvirnega programa, smo bili v skupini 5 institucij (od skupaj 57), katerih poročila in spremljajoči dokumenti so bili sprejeti brez pripomb oz. dodatnih zahtev.

V okviru izboljšav v smeri večje kvalitete in učinkovitosti na področju mednarodnega sodelovanja načrtujemo:

- informacijsko in tehnično bolj usklajeno delovanje obeh služb
- pripravo protokolov in posebne strani na intranetu za bolj učinkovito prijavo in izvajanje mednarodnih projektov
- razvoj in nadgradnjo uporabniku prijaznega informacijskega sistema za spremljanje študijskega procesa
- evalvacijo zadovoljstva študentov s pogovori
- spremljanje potreb učnega in administrativnega osebja po sodelovanju z institucijami v tujini
- večje usklajevanje s članicami UL v smislu sinergije delovanja v mednarodnem prostoru
- zagotavljanje možnosti študija v tujini za čim več študentov z zagotovitvijo študijskih mest na priznanih tujih institucijah
- razvoj skupnih krajših t.i. intenzivnih programov in poletnih šol z uglednimi institucijami doma in v tujini.

Nekateri kvantitativni kazalci mednarodne dejavnosti oziroma mednarodnega sodelovanja fakultete so prikazani v Tabeli 11.2.

Tabela 11.2: Nekateri kazalci mednarodne dejavnosti FDV

Kazalec	Načrtovano 2009	Realizirano 2009
Število akreditiranih skupnih študijskih programov s tujimi univerzami (Joint Programs)	2 (kot partner)	1 (kot partner)
% domačih študentov, vključenih v izmenjavo v tujino (glede na skupno vpisane študente)*	3,52	3,44
% tujih študentov na izmenjavi pri nas (glede na skupno vpisane študente)*	3,96	4,31
% redno in izredno vpisanih tujih študentov (glede na skupno vpisane študente)*	3,52	2,45
% tujih zaposlenih učiteljev na FDV (del predmeta)*	4,7	2,7
% tujih učiteljev, ki izvedejo v celoti vsaj en predmet*	7,48	9,09
% učiteljev na izmenjavi v tujini	10,28	7,27
Skupno število mednarodnih projektov (koordinator ali partner)	35	41

Skupno število na novo pridobljenih mednarodnih projektov	7	13
---	---	----

Opomba: *podatki se nanašajo na študijsko leto 2009/10.

Vir: podatki FDV, posredovani na UL

Glede na načrtovano je opazno presežena realizacija pri skupnem številu (na novo) pridobljenih mednarodnih projektov, pri odstotnem deležu tujih študentov na izmenjavi pri nas in pri odstotku tujih učiteljev, ki pri nas izvedejo vsaj en predmet, pri drugih kazalcih pa beležimo določeno odstopanje od načrtovanega navzdol, zlasti pri vključevanju domačih učiteljev v izmenjavo v tujini in tujih pri nas.

11.2.4 Knjižnice, čitalnice in založniška dejavnost

11.2.4.1 Knjižnica

Kazalce Osrednje družboslovne knjižnice Jožeta Goričarja preračunamo na študenta članice oz. zaposlenega v knjižnici ter primerjamo s podatki Univerze v Ljubljani za 2008 (zadnji dostopni podatki). Na vseh področjih presegamo povprečje UL, posebej pa izstopamo na področju dela z uporabniki: različne vrste izposoje ter različni vidiki izobraževanja uporabnikov. Kljub rahlemu upadu števila zapisov za bibliografije raziskovalcev še vedno presegamo povprečje UL. Pri kazalcih opremljenosti imamo ugodnejše razmerje študentov na računalnik in čitalniško mesto v knjižnici. V naših lastnih zbirkah (Dela FDV in Družboslovna besedila) pripravljamo in dokumentiramo skoraj polovico vseh dokumentov, ki jih skupaj beleži UL (glej Tabela 11.3).

Tabela 11.3: Preračunani kazalci knjižnične dejavnosti

Tabela: Preračunani kazalci	povprečje UL 2008	ODKJG 2008	ODKJG 2009
Letni prirast enot knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih na študenta članice	1,09	0,99	1,07
Število aktivnih uporabnikov na strokovnega delavca knjižnice	422	550	537
Delež aktivnih uporabnikov z matične članice UL (glede na vse aktivne člane)	78%	77%	77%
Delež aktivnih uporabnikov z UL (glede na vse aktivne člane)	89%	92%	92%
Število izposojenih knjižničnih enot (na dom, v čitalnico, medknjižnično) na aktivnega uporabnika	19	27	25
Število izposojenih knjižničnih enot (na dom, v čitalnico, medknjižnično) na strokovnega delavca	7946	14853	13486
Izobraževanje uporabnikov knjižnic - število ur	33	124	143
Izobraževanje uporabnikov knjižnic - število udeležencev	244	1384	1731
Delež udeležencev izobraževanja glede na vpisane študente na fakulteti	11%	29%	40%

Izobraževanja vključena v študijske programe - št. ur	16	45	55
Izobraževanja vključena v študijske programe - št. udeležencev	81	401	631
Število kreiranih in redaktiranih zapisov v COBISS.SI za bibliografije raziskovalcev (vse vrste gradiv) na strokovnega delavca	227	349	308
Sredstva za nakup oz. za zagotavljanje dostopa do informacijskih virov (EUR) na študenta oz. učitelja	48	33	41
Število študentov članice na računalnik v prostorih knjižnice	143	150	136
Število študentov članice na čitalniški sedež	31	33	29
Število pripravljenih digitalnih dokumentov v lastnih zbirkah	skupaj UL: 11972	5431	6520

Povečala sta se tudi skupni prirast knjižničnih virov (iz načrtovanih 4700 na 4938) in število aktivnih uporabnikov knjižnice (iz načrtovanih 6000 na 6446). Enako velja za odstotni delež udeležencev izobraževanja med uporabniki knjižnice glede na vpisane študente (iz načrtovanih 25,75 % na 39,67 %).

Poleg kazalnikov knjižničnih storitev je za analizo kakovosti pomembno tudi spremljanje zadovoljstva uporabnikov. V letu 2009 smo izvedli spletno **anketo o poznavanju storitev in zadovoljstvu naših uporabnikov** (644 odgovorov / 77,1% žensk, 22,9% moških / 98,6% študenti FDV).

Anketa je pokazala visoko stopnjo zadovoljstva naših uporabnikov:

- 87 % uporabnikov je zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih z odpiralnim časom ODKJG.
- Uporabniki so v visokem deležu zadovoljni oz. zelo zadovoljni s ponudbo informacijskih virov (najbolj z e-diplomami in tiskanimi knjigami, manjši delež zadovoljnih je pri e-knjigah (46,4% zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih).
- 63,6% uporabnikov je zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih z našo spletno stranjo, 18% pa ni niti zadovoljnih niti nezadovoljnih z njo.
- 77 % uporabnikov je zadovoljnih oz. zelo zadovoljnih s funkcionalnostjo prostorov in opreme.
- Manj so zadovoljni s pogoji za skupinsko delo (28,1 % zelo nezadovoljnih ali nezadovoljnih), številom čitalniških sedežev (29 % zelo nezadovoljnih ali nezadovoljnih) ter številom računalnikov za njihove potrebe (38,3 % zelo nezadovoljnih ali nezadovoljnih).
- Uporabniki manj poznajo oz. ne uporabljajo naslednje storitve: medknjižnično izposajo, informacijsko službo, izobraževalne možnosti, spletne obrazce. Za te storitve bomo pripravili promocijske aktivnosti.
- Uporabniki so zadovoljni s strokovnostjo osebja ter pravilnostjo in zanesljivostjo odgovorov osebja, manj pa so zadovoljni s pripravljenostjo osebja pomagati uporabnikom (21,1% nezadovoljnih). Na tem področju bomo pripravili aktivnosti za izboljšave.

11.2.4.2 Založba

V letu 2009 smo uspeli ohraniti število novo izdanih knjig in število prodanih izvodov na enaki ravni kot v preteklem letu. Na račun gospodarnega poslovanja smo primanjkljaj iz preteklega leta prepolovili.

V preteklem letu je bil sprejet Pravilnik in vzpostavljen Svet založbe. Pričakujemo, da bo to zlasti v prihodnjem obdobju pozitivno vplivalo na kvaliteto založbenega programa.

Z uvedbo programa za vodenje zalog in maloprodaje smo povečali preglednost poslovanja, programa pa nam tudi pomembno olajša spremljanje poslovnih rezultatov.

Stanovska nagrada oblikovalki knjižne zbirke *OST (osrednje družboslovne teme)* za odlično oblikovanje knjižnih ovitkov dokazuje, da smo vse uspešnejši tudi v izboljševanju celostne podobe naših izdelkov.

V založbi poskušamo prispevati k povečani dodani vrednosti ponudbe fakultete tudi z uvajanjem dodatnih storitev kot npr. Ponudba lektoriranja in izdelave diplomskih del. Projekt je v fazi uvajanja.

11.2.5 Investicije in vzdrževanje, prostori in oprema

Kot je razvidno iz poglavja 8, smo z danimi finančnimi sredstvi nadaljevali s stroškovno optimizacijo, vseeno pa v glavnem realizirali ključna popravila, vzdrževanja in adaptacije zgradbe, prostorov, opreme in zunanje okolice. Realizirani so bili nakupi potrebne opreme. Na ta način smo vzdrževali ali izboljševali kakovost fizičnih pogojev dela pedagoških delavcev, raziskovalcev in drugih zaposlenih.

Računalniška opremljenost študentov se je poslabšala, saj je bila njena lanska realizacija 26,29 študenta na računalnik, načrtovana pa je bila 16,55 študenta na računalnik. Do tega odstopanja je prišlo verjetno zaradi večjega obsega odpisa starih računalnikov glede na število novih nabav (finančne omejitve).

11.2.6 Informacijski sistem – računalniški center

Zaradi novih izzivov in priložnosti smo se na področju informacijske tehnologije sproti prilagajali predvsem z organizacijskimi spremembami, ki predstavljajo temelj tehnološkim spremembam. Od organizacijskih sprememb naj omenimo poudarek na večji formalizaciji (podrobno in natančno načrtovanje in spremljanje izvajanja planov, večje vključevanje računalniškega centra v upravljalne, pedagoške, raziskovalne in poslovne procese), osredotočenju na procese, upravljanju s tveganji in povečanju varnosti.

V letu 2009 smo povečali povezovanje in izmenjavo rešitev z drugimi članicami Univerze v Ljubljani. Priprava in izvajanje strategije razvoja informacijske dejavnosti FDV za obdobje 2009–2013 vpliva na boljšo informacijsko podporo, racionalnejšo uporabo virov, boljši pretok informacij ter na izboljšanje zadovoljstva uporabnikov informacijskih storitev.

11.2.7 Človeški viri in osebje

Z vidika kakovosti velja poudariti, da je kadrovska služba v letu 2009 začela pripravljati interna usposabljanja zaposlenih s področja znanj in veščin za učinkovitejše izvajanje delovnih procesov na fakulteti, povečanje motivacije in zadovoljstva zaposlenih znotraj danih finančnih omejitev. Uspešno je izpeljala sistem ocenjevanja in nagrajevanja delovne uspešnosti zaposlenih, katerega učinki na kakovost dela in zadovoljstvo zaposlenih se utegnejo pokazati kasneje.

Potekajo (ali pa so realizirane) aktivnosti za profesionalni razvoj zaposlenih, predvsem uvajanje sistema spremljanja in razvoja kadrov. Slednje je zaradi povečane fluktuacije zaposlenih v kadrovski službi v zadnjih dveh letih in preobremenitev preostalih zaposlenih manj učinkovito, kot bi bilo sicer. Nekaj kvantitativnih kazalcev na tem področju je prikazanih v Tabeli 11.4.

Tabela 11.4: Nekateri kazalci načrtovanja (obnove) in razvoja kadrov na FDV

Kazalec	Načrtovano 2009	Realizirano 2009
Število visokošolskih učiteljev	107	110
Število visokošolskih sodelavcev	23	21
Število mladih raziskovalcev ARRS	27	23
Število mladih raziskovalcev iz gospodarstva	0	2
Izobraževanje kadrov (formalne + neformalne oblike)	16 + 66	16 + 66
Usposabljanje učiteljev in visokošolskih sodelavcev	3	3

Vir: podatki FDV, posredovani na UL

Plani izobraževanja, usposabljanja in načrtovanega števila (obnove) visokošolskega in raziskovalnega kadra so v glavnem realizirani. Opaznejše odstopanje navzdol je pri številu angažiranih mladih raziskovalcev ARRS (verjetno zaradi finančnih omejitev); po drugi strani usposabljammo dva mlada raziskovalca iz gospodarstva, kar ni bilo načrtovano. Z vidika pomena po povezovanju UL oziroma fakultet z gospodarstvom velja nadaljevati v tej smeri.

11.2.8 Študenti

11.2.8.1 Storitve za študente, tutorstvo

Tutorstvo se je na fakulteti uveljavilo tudi kot svetovalni mehanizem študentom za učinkovitejši in kvalitetnejši študij. Poudarja ga tudi poročilo službe za dodiplomski študij. Učitelji in študenti tutorji, ki so bili imenovani za vsak študijski program, so na sestankih in v kontaktih s študenti sproti razreševali morebitne študijske probleme, dileme in vprašanja (predvsem glede diplomiranja in nadaljevanja študija na 2. stopnji) in jih spodbujali za uspešen študij. Z vidika zagotavljanja kakovosti je potrebno poudariti, da so študenti tutorji pomagali pri raziskavi o zadovoljstvu študentov z bolonjskimi programi, ki jo je izvajal izr. prof. dr. Samo Kropivnik.

11.2.8.2 Interesna dejavnost

Za interesne in obštudijske dejavnosti študentov na fakulteti skrbijo različna študentska društva ter Študentska organizacija FDV. Študentska društva in Študentska organizacija FDV prirejajo razne delavnice, okrogle mize, seminarje, simpozije, filmske večere, športne aktivnosti, kulturne aktivnosti ipd. Pri tem fakulteta zgolj omogoči brezplačno uporabo prostorov (predavalnice, postavitve stojnice), vsebinsko ali finančno pa pri interesnih in obštudijskih dejavnostih fakulteta neposredno ne sodeluje.

Vzpostavitev službe za odnose z javnostmi (SOJ) je izboljšala kakovost informacij in učinkovitost njihovega pretoka na fakulteti med zaposlenimi in do študentov. Čeprav smo zagotovili povezovanje oziroma komunikacijsko podporo službe za odnose z javnostmi s študentskimi društvi in na tak način krepili integracijo in identifikacijo študentov s fakulteto, kaže opraviti razmislek o tem, kako bi lahko fakulteta neposredno pomagala pri promociji interesnih oziroma obštudijskih dejavnosti študentskih društev in Študentske organizacije FDV. Po drugi strani smo vključevali študente kot pomoč pri delu SOJ, v določene projekte FDV (npr. Galerija FDV), na izobraževalnem sejmu Informativa itd. Predvideli smo zagon kluba diplomantov (v letih 2010 oziroma 2011).

11.2.8.3 Študentski svet FDV (ŠSFDV)

ŠSFDV je na FDV vzpostavljen kot ključni študentski organ, ki se ukvarja s študijsko problematiko in kakovostjo študija. Ima Komisijo za študentske in študijske zadeve, ki spremlja kakovost študija, prejema pritožbe, ureja aktualne zadeve, sodeluje pri reakreditaciji bolonjskih študijskih programov, skrbi za sprotno spremljanje in reševanje študijskih problemov, pobud, napak itd. Komisija za študentske in študijske zadeve ŠS FDV je lani pripravila Poročilo o implementaciji bolonjske reforme, ki ga je Študentski svet predal Komisiji za reakreditacijo bolonjskih študijskih programov.

ŠS FDV ima tudi Habilitacijsko komisijo, ki spremlja kakovost pedagogov na fakultet ter člane v Senatu FDV in fakultetnih komisijah, ki se prav tako ukvarjajo s kakovostjo študija (od Komisije za samoocenjevanje kakovosti do Komisije za dodiplomski študij, Komisije za magistrski študij in vseživljenjsko učenje,¹ Komisije za reakreditacijo bolonjskih študijskih programov in Upravnega odbora).

11.3 Opis aktivnosti za razvoj spremljanja in zagotavljanja kakovosti

11.3.1 Sestava in delovanje komisij oziroma organov, zadolženih za kakovost

Organi, v letu 2009 odgovorni za spremljanje kakovosti na FDV, so bili fakultetna *Komisija za samoocenjevanje kakovosti* in posamezni sodelavci na področju kakovosti, pri konkretnih aktivnostih pa tudi izvajalci teh aktivnosti (predstojniki oddelkov, kateder, prodekani na posameznih področjih, vodje strokovnih služb idr). Odločanje o aktivnostih na tem področju prevzemata fakultetno vodstvo in Senat.

Delovanje Komisije za samoocenjevanje kakovosti je podrobneje opredeljeno v 78. č členu Pravil o organizaciji in delovanju Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani z določitvijo naslednjih nalog Komisije:

- opredelitev vizije in poslanstva fakultete, ki jih predlaga senatu fakultete v potrditev,

¹ Dejansko število izdanih certifikatov za izpopolnjevanje na področju vseživljenjskega učenja v letu 2009 je bilo 138, medtem ko smo jih načrtovali bistveno več (450).

- spremljanje, ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti dela, študijskih programov, znanstvenoraziskovalnega ter strokovnega dela in pripravo letnega poročila o kakovosti (samoevalvacija fakultete),
- priprava akcijskih načrtov in ukrepov za izboljšave,
- oblikovanje načrta strateške prenovе fakultete v skladu z evropskimi trendi, in
- opravljanje drugih nalog, ki sodijo v njen vsebinski okvir ali jih določi senat fakultete.

Dosedanja komisija za samoocenjevanje kakovosti se je sestajala do zadnje (9.) seje 9.4. 2009, preden se ji je jeseni iztekel mandat. Potem ko je na osnovi vseh pridobljenih informacij ter na osnovi strateških usmeritev FDV tekom svojega mandata do konca leta 2008 oblikovala prvi osnutek celovitega modela za nagrajevanje vseh kategorij zaposlenih na FDV in ga predstavila kolegiju dekana, je v začetku leta 2009 dopoljnjeni model posredovala v obravnavo vodstvu FDV. Komisija je celoten model zasnovala na predpostavki zagotavljanja mednarodno primerljive odličnosti FDV kot temeljni strateški usmeritvi FDV. Takšno odličnost je mogoče zagotavljati samo s kakovostnim delom na vseh področjih ter vseh služb na FDV. Komisija je tako predlagala kazalnike kakovostnega dela ter metodologijo za njihovo merjenje. Komisija je predlagala, da naj končna ocena (na osnovi objektivnih informacij, ocene uporabnikov, vodij ter na osnovi samoevalvacije posameznika) služi kot osnova za letno nagrajevanje (stimulacijo) ter za napredovanje na delovnem mestu. Predlog napredovanj je bil obravnavan na kolegiju dekana dne 3.9.2010, sprejeto pa je bilo stališče, da se na osnovi predloga Komisije za samoocnitev kakovosti in prodekanov sprejmejo pravila, ki bodo operacionalizirala kriterije uspešnosti za pedagoge, raziskovalce in strokovne službe (nadpovprečno, povprečno, podpovprečno).

Poleg priprave celovitega modela za ocenjevanje in nagrajevanje kakovosti je komisija spremljala zagotavljanje kakovosti na FDV na vseh področjih. Na svoji 8. seji (dne 16.3.2009) je komisija v dosedanji sestavi (red. prof. dr. Anuška Ferligoj, doc. dr. Hajdeja Igljč, doc. dr. Klement Podnar, doc. dr. Iztok Prezelj, Špela Juhart kot predstavnica študentov, doc. dr. Petra Roter kot predsednica komisije) obravnavala Poslovno poročilo FDV za leto 2008 in znotraj njega tudi poglavje o kakovosti. Komisija je sprejela naslednje sklepe, ugotovitve ter priporočila:

1. Komisija pozdravlja odločitev UL, da je poročanje o kakovosti (samoocenjevanje) sestavni del poslovnih poročil. To je prvi korak, da razmislek o kakovosti in prizadevanja po njenem zagotavljanju postanejo sestavni del tako vseh oblik dela na fakulteti kot tudi poslovanja fakultete.
2. Komisija ugotavlja, da je kljub združenemu poročilu in novemu načinu priprave poročila Poslovno poročilo FDV za leto 2008 pisano z namenom poročanja, ne pa refleksije glede kakovosti celotne fakultete.
3. Ta nepovezanost se odraža v posameznih delih poročila, ki so med seboj neskladni. Na več mestih je očitna nekonsistentnost vsebine poročil posameznih služb, celo nasprotujoče si trditve (npr. da je bila neka spletna stran narejena, druga služba pa poroča, da je zaradi preobremenjenosti v letu 2008 ni bilo mogoče vzpostaviti). Posamezne službe so poročale o dejavnostih, ki so jih izvedli drugi (posebej izpostavljen je bil primer PR službe, ki je na neustrezen način poročala o dogodkih v organizaciji študentov FDV in nekaterih drugih dogodkih, ki so jih posamezni zaposleni organizirali na FDV). To kaže na nepovezanost poslovanja fakultete, pri kakovosti pa na osredotočenost na delo posamezne službe in ne vedno na zagotavljanje kakovosti institucije kot celote – tako na pedagoškem kot na znanstveno-raziskovalnem področju.
4. Poročilo vsebuje veliko kvantitativnih kazalnikov, ki so nujni, ne pa tudi zadostni vir informacij za kakovostno samoocenjevanje. Na osnovi naštevanja kvantitativnih kazalnikov brez vsebinske analize namreč ni mogoče sklepati o kakovostnem delu. Poročilo tako na

primer na več mestih poudarja veliko število prijavljenih mednarodnih projektov in tudi velik delež realizacije prijav (uspeha na prijavah). Poročilo pa ne poudari, da ključen sistemski problem in strateška usmeritev fakultete, da pridobi koordinatorsvo mednarodnih projektov, močno zaostaja tako za cilji kot za splošno realizacijo mednarodnih projektov (delež realizacije se zniža s 30 % na samo 14 %). Poročilo ne vsebuje analize razlogov za nedoseganje ključnih ciljev. Hkrati sama realizacija mednarodnih projektov (veliko število uspešnih prijav) ni dopolnjena z informacijo o višini pridobljenih sredstev. Veliko število malih projektov lahko namreč pomeni več administriranja in manj raziskovanja, kar zagotovo ne pripomore k zagotavljanju kakovostnega raziskovalnega dela. Poročilo tudi ne vsebuje analize, kako so posamezni zaposleni na fakulteti vpeti v raziskovalna omrežja in mednarodne projekte. Agregatne številke so nujne, ne dajejo pa zadostnih informacij za razmislek o zagotavljanju kakovostnejšega dela zaposlenih na FDV.

5. Poročilo je zelo pomanjkljivo pri pojasnjevanju razlogov za nerealizacijo posameznih ciljev. Zagotavljanje kakovosti je proces, priprava poročila pa naj bi služila skupnemu razmisleku glede pogojev (razlogov) za (ne)realizacijo ciljev.

6. Skoraj vse ocene v poročilu so podane s stališča služb, ne pa tudi uporabnikov. Samoevalvacija je predpogoj za zagotavljanje kakovosti, ki ga jo mora dopolnjevati informacija o uporabnikih. Strokovne službe lahko delajo odlično, vendar če njihovo obširno in poglobljeno delo pomeni na primer večjo obremenitev za učitelje in raziskovalce, takšno delo ne pripomore k zagotavljanju kakovosti fakultete kot celote. Na primer: poročilo o delu mednarodne pisarne ali knjižnice ne naslavlja sistemskih problemov, ki se pojavljajo v zvezi s statusov tujih študentov na meduniverzitetnih programih na FDV. Enako na primer problemi založbe zadevajo interne težave, poročilo pa ne obravnava problemov z vidika pedagoškega procesa (nevzpostavitev spletne knjigarne za nakup poglavij oziroma delov študijske literature).

7. Komisija je opozorila, da fakulteta ne vodi skrbne politike upravljanja s človeškimi viri. Na fakulteti ni dosledno upoštevan institut letnih razgovorov, način nagrajevanja je neenakopraven za posamezne kategorije zaposlenih, kadrovska politika je bolj usmerjena k zagotavljanju obremenitev kot pa k nagrajevanju dosežkov, ki so ključni za nadaljnje zagotavljanje kakovosti celotne institucije.²

8. V luči zagotavljanja strateškega cilja fakultete, da pridobi mednarodno akreditacijo, kar je večleten, zelo intenziven in drag proces, Komisija ugotavlja, da fakulteta ni začela nikakršnih postopkov za pripravo na ta zahteven postopek.

9. Komisija je ugotovila, da se poslovno poročilo pripravlja in obravnava za načrtom za leto 2009. To pomeni, da ključni problemi, na katere opozarja poslovno poročilo za preteklo leto, niso bili identificirani, ko je fakulteta pripravljala načrte na naprej.

Komisija je zato senatu in vodstvu fakultete predlagala, da:

- sistemsko uredi vprašanje zagotavljanja kakovosti na vseh ravneh in pri vseh službah. Skrb za kakovost ne more biti del 10-odstotne obremenitve posameznika, ampak mora biti sestavni del vseh služb in vseh zaposlenih na fakulteti.
- pripravi izobraževanje o kakovosti, katerega cilj naj bo povezati strokovne službe med seboj ter zgraditi povezanost dela strokovnih služb z uporabniki.
- pripravi sistem evalvacije s stališča uporabnikov (z vprašalniki, kot jih je Komisija predlagala že v modelu za nagrajevanje kakovosti delavcev fakultete); z novo študentsko anketo imajo študenti (kot uporabniki storitev referatov, mednarodne pisarne in

² V ta namen je Komisija za samoocenjevanje kakovosti tudi pripravila novi model za nagrajevanje dela, ki ga je posredovala v obravnavo kolegiju dekana.

računalniškega centra) že možnost, da te storitve in delo strokovnih služb ocenijo. Enako možnost je potrebno zagotoviti za vse zaposlene učitelje in raziskovalce na fakulteti. Samoevalvacija dela posameznih služb, dopolnjena z evalvacijo uporabnikov, bo služila kot podlaga za omogočanje čim boljših pogojev za doseganje kakovosti na pedagoškem in raziskovalnem področju.

Komisija je vodstvu fakultete predlagala odločitev o tem, kdaj fakulteta želi pridobiti mednarodno akreditacijo, ter na tej osnovi zagotovi kadrovske in finančne pogoje za realizacijo tega cilja.

Oktobra 2009 je bila imenovana nova Komisija za samoocenjevanje kakovosti v sestavi: izr. prof. dr. Maja Bučar, doc. dr. Branko Ilič, izr. prof. dr. Samo Kropivnik, red. prof. dr. Franc Mali, doc. dr. Cirila Toplak in Tomislav Silaj (kot predstavnik študentov). Nova komisija se je zaradi službene odsotnosti oziroma zadržanosti nekaterih članov lahko dokončno konstituirala na prvi seji februarja 2010 in za predsednika izvolila doc. dr. Branka Iliča. Komisija se je seznanila z delom predhodnice, potrdila njene dosedanje usmeritve pri zagotavljanju kakovosti in sklenila, da bo do nadaljnjega predsednik opravljal tudi naloge strokovnega sodelavca za področje kakovosti.

11.3.2 Priprava dokumentov za sistem kakovosti, instrumentov in kazalcev kakovosti

Temeljni dokument, ki se navezuje na področje kakovosti, predstavlja Strategija razvoja FDV 2007-2013, ki poudarja uresničevanje naslednjih dolgoročnih strateških ciljev:

- vzpostavitev sistema za celovito obvladovanje kakovosti na področjih izobraževanja, raziskovanja, študentske dejavnosti, administracije, strokovnih služb, vodenja in upravljanja organizacije (ta cilj je izpostavljen kot prioritetni),
- vzpodbujanje kulture kakovosti med sodelavci fakultete in študenti, s tem pa vzpodbujanje kadrovskih profilov na ravni posameznih študijskih programov in na ravni fakultete ter
- mednarodno priznana akreditacija fakultete in njenih programov.

V letu 2009 sta z namenom kontinuiranega vzdrževanja in povečevanja kakovosti predstavljali nadaljevanje prizadevanj iz predhodnih let dve, po oceni Komisije za samoocenjevanje kakovosti še vedno aktualni smernici delovanja tudi v letu 2010:

- potreba po načrtovanju sistema za celovito obvladovanje kakovosti z opredelitvijo standardov kakovosti, sistema komuniciranja o teh standardih, porazdelitvijo odgovornosti za notranjo skrb za kakovost, notranjih postopkov skrbi za kakovost na posameznih oddelkih, katedrah, raziskovalnih centrih in ostalih fakultetnih službah ter sistema ustreznega monitoringa tovrstnih aktivnosti, in
- potreba po učinkovitejšem upravljanju človeških virov na FDV s poudarkom na jasno opredeljeni kadrovske politiki, sistematičnem planiranju, sistemu razvoja in izobraževanja univerzitetnih učiteljev in sodelavcev, pa tudi po okrepitevi procesov ustvarjanja, uporabe in prenosa znanja znotraj in zunaj fakultete.

Z vidika izpopolnjevanja instrumentov in kazalcev za spremljanje kakovosti si je Komisija za samoocenjevanje kakovosti v letu 2009 prizadevala oziroma dajala pobude za:

- izboljšave obstoječega metodološkega instrumenta za merjenje uspešnosti bolonjskih programov na rednem in izrednem študiju (odgovornost za to področje sicer nosi fakultetna Komisija za samoocenjevanje),
- sistematično ureditev merjenja zadovoljstva s študijem in pedagoškim delom na podiplomskem študiju, saj so se v študijskem letu 2009/10 začele izvajati prvi bolonjski podiplomski študijski programi
- celovitejše spremljanje kakovosti po vseh področjih in dejavnostih fakultete

- glede na to, da so bila sprejeta merila vrednotenja dela visokošolskih učiteljev, se je zavzemala, da jih je potrebno začeti uporabljati že v študijskem letu 2009/10 za ocenjevanje kakovosti dela visokošolskih učiteljev.

11.3.3 Izvajanje študentskih anket o pedagoškem delu

Na FDV je v letu 2009 potekalo študentsko spletno anketiranje o študiju in pedagoškem delu na dodiplomskem rednem in izrednem študiju, in sicer na dveh ravneh:

- merjenje zadovoljstva z bolonjskimi programi na prvi generaciji, ki je absolvirala v celoti 1. stopnjo prenovljenih programov (4. letnik) ;
- merjenje zadovoljstva s študijem in pedagoškim delom v skladu z navodili in merili UL. Izvedbene naloge priprav na elektronsko anketiranje so bile realizirane (glej razdelek 1.1.1 v Poslovnem poročilu).

11.3.4 Izvajanje drugih anket ter analiz

Načrtovali smo anketo o zadovoljstvu in potrebah pedagogov in raziskovalcev FDV, ki v letu 2009 ni bila opravljena, izvedena pa naj bi bila predvidoma v letu 2010. Opravljena je bila primerjalna analiza kazalcev knjižničnih storitev (glej rezultate v podrazdelku 11.2.4.1).

11.3.5 Zunanje evalvacije in mednarodne akreditacije

Izvedli smo letno ugotavljanje uspešnosti pri uresničevanju izvedbenih nalog iz letnih programov dela (izdelava Poslovnega poročila s posebnim poglavjem o zagotavljanju in spremljanju kakovosti, poročila za različne strokovne službe UL, za Nacionalno komisijo za kakovost visokega šolstva, zasnova temeljev za spremljanje standardov ENQA itd). Zunanja evalvacija in mednarodna akreditacija programov na FDV še ne poteka, predvideva pa se do leta 2013. Na pospešitev aktivnosti v zvezi s tem je opozarjala tudi Komisija za samoocenjevanje kakovosti.

11.4 Zaključek

Opis stanja kakovosti po posameznih področjih in službah izkazuje zavedanje in prizadevanje FDV za dvig kakovosti tudi v letu 2009. Ob uresnitvi glavnine ciljev nekateri ostajajo še nerealizirani (npr. izboljšanje prehodnosti na 1. stopnji, še posebno pri izrednem študiju, povečanje obsega znanstvenoraziskovalnega outputa v obliki objav) ali pa je njihova realizacija v teku. V letu 2010 bomo med drugim nadaljevali s snovanjem in/ali implementacijo že sprejetih ukrepov za:

- čim bolj kakovostno pripravo Poslovnega poročila vključno s poglavjem o kakovosti (pri čemer je se potrebno zavzemati za zagotovitev natančnega vnaprejšnjega rokovnika s časovnico opravil in pravočasno dostavo potrebnih navodil oziroma gradiv tako s strani služb UL kot služb FDV),
 - povečanje števila znanstvenih objav (na raziskovalca) in odličnosti znanstveno raziskovalnega in pedagoškega dela na vseh treh študijskih stopnjah,
 - kakovost mednarodnega in med univerzitetnega sodelovanja,
 - kakovost vseživljenjskega izobraževanja in knjižničarskih storitev,
- pa tudi za optimalno delovanje in kakovost storitev kadrovske službe, administrativnih, tehničnih in drugih operativnih oziroma podpornih služb.